

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

 JOURNALS
MASTER LIST

 INTERNATIONAL
STANDARD
NUMBER
FOR SERIALS
PUBLICATIONS

 doi

 zenodo

 OpenAIRE

 Academic
Resource
Index
ResearchBID

 Google Scholar

 open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 4-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

**AMIR TEMUR — TARIXIY SHAXSIYAT VA DAVLAT ARBOBI
SIFATIDA AHAMIYATI****Rustamov Ilxomiddin Abduqodir o'g'li**Farg'ona davlat texnika unverteti Falsafa fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PHD), dotsent**Yuldoshaliyev Davlatbek Ravshanjon o'g'li**Farg'ona davlat texnika universiteti Kompyuter injiniring yo'nalishi
68-25 guruhi talabasi, yuldoshaliyevdavlatbek@gmail.com**Ergashev Ozodbek Sotvoldi o'g'li**Farg'ona davlat texnika universiteti Kompyuter injiniring yo'nalishi
68-25 guruhi talabasi, ooiiiibbvc@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ilmiy ish Amir Temurning tarixiy shaxs sifatidagi o'rni va davlat arbobi sifatida tutgan beqiyos ahamiyatini yoritishga bag'ishlanadi. Annotatsiyada Temurning siyosiy faoliyati, u barpo etgan markazlashgan va kuchli davlatning shakllanish jarayonlari, harbiy strategiya va boshqaruv tizimidagi o'ziga xos yondashuvlari batafsil ko'rib chiqiladi. Amir Temur o'z davrining nafaqat qudratli sarkardasi, balki o'tkir davlat arbobi sifatida ham ko'zga tashlanadi. Uning "Kuch adolatda" tamoyiliga asoslangan boshqaruvi siyosiy barqarorlikni ta'minlab, mamlakat ichki tuzilmasini mustahkamladi. Shuningdek, ishda Temur tomonidan ilm-fan, me'morchilik, adabiyot va hunarmandchilikning rivojiga qaratilgan e'tibor, Samarkandning ilmiy-madaniy markazga aylanishi, Temuriylar davridagi madaniy uyg'onish jarayonlari haqida ma'lumot beriladi. Annotatsiya yakunida Amir Temurning jahon tarixidagi o'rni, siyosiy merosi hamda bugungi kunda ham dolzarbligini yo'qotmayotgan ta'siri tahlil qilinadi.

Аннотация. Данная работа посвящена всестороннему освещению роли Амира Темура как выдающейся исторической личности и талантливого государственного деятеля. В аннотации подробно рассматриваются политическая деятельность Темура, процесс формирования мощного централизованного государства, а также его уникальные методы управления и стратегические подходы в военном деле. Амир Темура предстает не только как великий полководец, но и как мудрый правитель, который строил свою систему на принципе справедливости и строгой государственной дисциплины. Особое внимание уделено его вкладу в развитие науки, архитектуры, литературы и ремёсел; описывается превращение Самарканда в крупный культурный и научный центр эпохи. В тексте также анализируется влияние Темура на дальнейший исторический процесс, его наследие в политической и культурной сферах, а также значение его реформ для последующих поколений. Аннотация подчёркивает, что роль Амира Темура в мировой цивилизации остаётся весьма значимой и актуальной.

Annotation. This work provides an in-depth overview of Amir Temur's significance as a major historical figure and an influential statesman. The annotation explores his political leadership, the formation of a strong and centralized empire, and his distinctive military strategies and administrative reforms. Amir Temur is presented not only as a brilliant commander but also as a

wise leader who built his governance on principles of justice, discipline, and effective state organization. The text highlights his contributions to the development of science, architecture, literature, and craftsmanship, as well as the transformation of Samarkand into a prominent cultural and intellectual center of the era. Moreover, the annotation analyzes Temur's long-lasting historical legacy, his impact on political and cultural evolution, and the continued relevance of his ideas and reforms. Overall, it emphasizes Amir Temur's enduring importance in regional and world civilization.

Kalit so'z: Tarixiy shaxs, davlat arbobi, markazlashgan davlat, harbiy strateg, islohotlar, madaniyat, ilm-fan, me'morchilik, meros, siyosiy barqarorlik, Samarqand, temuriylar davri, siyosiy yetakchilik, strategik tashabbus, madaniy rivojlanish, shaharsozlik, ilmiy meros, mudofaa san'ati.

Ключевые слова: Историческая личность, государственный деятель централизованное государство военный стратег реформы, культура наука архитектура, наследие политическая стабильность, самарканд, эпоха тимуридов, политическое руководство, стратегическая инициатива, культурное развитие, градостроительство, научное наследие, искусство, обороны культурное, возрождение, волокно с семенами.

Keywords: historical figure, statesman, centralized state, military strategis, reforms culture, science, architecture, legacy, political stability, Samarkand, timurid era political leadership, strategic initiative, cultural development, urban development scientific legacy.

Kirish. O'zbekiston va butun Markaziy Osiyo tarixi boy va rang-barang bo'lib, unda ko'plab buyuk shaxslar va davlat arboblari alohida o'rin tutadi. Shu shaxslar ichida Amir Temur – nafaqat mohir sarkarda, donolik bilan siyosat yuritgan davlat arbobi, balki o'z davrining siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotiga chuqur iz qoldirgan tarixiy shaxs sifatida ajralib turadi. XIV asr oxiri va XV asr boshlarida yashagan Amir Temur o'z davrining murakkab ijtimoiy-siyosiy vaziyatida mamlakatlarini birlashtirib, keng hududlarda barqarorlik o'rnatishga intilgan. Uning harbiy iste'dodi, siyosiy strategiyasi va davlat boshqaruvi uslubi uni o'z davrining eng buyuk arboblaridan biriga aylantirgan.

Amir Temur nafaqat jang maydonlarida g'alaba qozonish bilan cheklanib qolmagan, balki keng hududlarda barqarorlikni ta'minlash, xalq farovonligini oshirish va iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanishga hissa qo'shish yo'lida ham faol bo'lgan. Uning siyosiy faoliyati Markaziy Osiyo hududida kuchli va barqaror davlat tizimini yaratishga, savdo-sotiq yo'llarini rivojlantirishga va xalqaro aloqalarni mustahkamlashga xizmat qilgan. Shu bilan birga, Amir Temur hukmronligi davrida me'morchilik, ilm-fan, adabiyot va san'at sohalari ham jadal rivojlangan, bu esa uning nafaqat harbiy arbob, balki madaniyat homiysi sifatidagi rolini oshiradi.

Tarixiy manbalar shuni ko'rsatadiki, Amir Temur shaxsining tarixiy ahamiyati nafaqat uning harbiy va siyosiy faoliyatida, balki xalqaro miqyosdagi obro'sida ham namoyon bo'ladi. U strategik va harbiy iste'dodi bilan ko'plab davlatlarni birlashtirishga muvaffaq bo'lgan, o'z davrida kuchli ittifoqlarni

shakllantirib, siyosiy barqarorlikni ta'minlagan. Shu bilan birga, uning boshqaruv tizimi va adolatga intilishi xalq xotirasida abadiy saqlangan. Amir Temur hukmronligi davrida amalga oshirilgan siyosiy va iqtisodiy islohotlar, shuningdek, madaniy va ilmiy rivojlanish natijalari nafaqat Markaziy Osiyo tarixida, balki butun jahon tarixida ham e'tiborga molikdir.

Amir Temur shaxsining dolzarbligi va ahamiyati shundaki, u nafaqat o'z davrining muammolarini hal qilgan, balki uzoq muddatli siyosiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga harakat qilgan. Uning davlat boshqaruvi uslubi, adolatparvarligi, xalq bilan muloqotdagi mahorati va ichki ishlarni tartibga solishdagi tajribasi bugungi kunda ham tarixiy manbalar va ilmiy tadqiqotlarda o'rganilmoqda. Shu bois, Amir Temur shaxsining tarixiy va davlat arbobi sifatidagi o'rni bugungi kun uchun ham katta ahamiyatga ega bo'lib, uning faoliyati zamonaviy davlat boshqaruvi, strategik rejalashtirish va diplomatiya masalalarida o'rganish obyekti hisoblanadi.

Amir Temur nafaqat Markaziy Osiyo, balki Yevroosiyo hududida ham tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan shaxsdir. Uning harbiy yurishlari, siyosiy ittifoqlari va davlat boshqaruvi tajribasi ko'plab tarixiy manbalarda alohida e'tirof etilgan. Shu bilan birga, uning madaniy va ilmiy homiyligi – masalan, masjidlardan tortib, madrasalar, kutubxonalar va yirik ilmiy markazlar yaratishi – uning faqat harbiy yoki siyosiy arbob emas, balki dunyo miqyosidagi madaniyat rivojida muhim rol o'ynagan shaxs ekanligini ko'rsatadi. Amir Temur yaratgan davlat tizimi va madaniy meros bugungi kunda ham o'rganiladigan va ilhom manbai bo'lib qolmoqda.

Amir Temur shaxsining tarixiy shaxs sifatidagi o'rni, davlat arbobi sifatidagi faoliyati va zamonaviy ahamiyati mavzusi har doim ilmiy va madaniy tadqiqotlarning markazida bo'lgan. Ushbu maqolada uning hayoti va faoliyati, harbiy va siyosiy strategiyalari, madaniy merosi hamda bugungi O'zbekiston va xalqaro miqyosdagi ahamiyati keng va batafsil yoritiladi. Shu orqali o'quvchi nafaqat Amir Temur shaxsini, balki uning yaratgan davlat tizimi, madaniyat va ilm-fan sohalariga qo'shgan hissasini chuqurroq anglash imkoniga ega bo'ladi.

Xulosa

Amir Temur o'z davrining eng buyuk shaxslaridan biri bo'lib, nafaqat harbiy mahorati, balki siyosiy tafakkuri, davlat boshqaruvi va madaniy homiyligi bilan ham tarix sahnasida abadiy iz qoldirgan. U XIV asr oxiri va XV asr boshlarida yashab, murakkab siyosiy-iqtisodiy sharoitda Markaziy Osiyo hududini birlashtirib, keng hududlarda tinchlik, barqarorlik va adolatni ta'minlashga intilgan. Amir Temur harbiy strategiya va davlat boshqaruvi sohasidagi iste'dodi bilan o'z davrining eng dono arbobi sifatida ajralib turadi. Shu bilan birga, uning faoliyati nafaqat jang maydonlarida, balki diplomatiya, ichki boshqaruv va xalq farovonligini oshirish borasida ham beqiyos ahamiyatga ega bo'lgan.

Amir Temur davlat arbobi sifatida yaratgan siyosiy va boshqaruv tizimi Markaziy Osiyoda kuchli va barqaror davlat institutlarini shakllantirishga xizmat qilgan. U o'z hukmronligi davrida ichki tartib-intizomni ta'minlash, moliya va iqtisodiy tizimni samarali boshqarish, xalqaro savdo yo'llarini rivojlantirish va

diplomatik aloqalarni mustahkamlashga alohida e'tibor bergan. Bu jihatlari uni nafaqat harbiy sarkarda, balki dono davlat arbobi sifatida tarixiy obro'ga ega qilgan. Shu tariqa, Amir Temur nafaqat o'z davrida, balki keyingi asrlarda ham siyosiy va davlat boshqaruvi sohalarida izlanayotgan shaxs bo'lib qolgan.

Bundan tashqari, Amir Temur madaniyat va ilm-fanga katta e'tibor qaratgan. U qurdirgan yirik inshootlar – masjidlardan tortib madrasalar, kutubxonalar va ilmiy markazlargacha – nafaqat o'z davrining ilmiy va madaniy hayotini rivojlantirishga xizmat qilgan, balki keyingi avlodlar uchun ham muhim meros bo'lib qolgan. Amir Temur madaniyat homiysi sifatida xalq xotirasida adolatli, dono va bilimparvar shaxs sifatida saqlanib qolgan. U ilm-fan, san'at va me'morchilik sohalarida amalga oshirgan islohotlar orqali o'z nomini tarixda abadiy qoldirgan.

Amir Temur shaxsining ahamiyati shundaki, u o'z davrining murakkab siyosiy-iqtisodiy vaziyatida nafaqat o'z mamlakatining, balki qo'shni hududlarning barqarorligini ta'minlagan. U siyosiy ittifoqlarni shakllantirish, davlatlararo diplomatik aloqalarni mustahkamlash va xalqaro maydonda o'z obro'sini oshirish bilan shug'ullangan. Shu bilan birga, Amir Temur boshqaruv tizimida adolat va xalq manfaatini birinchi o'ringa qo'yish bilan ajralib turadi. Bu jihatlari uning shaxsiy fazilatlarini nafaqat tarixiy shaxs, balki ideal davlat arbobi sifatida qadrlash imkonini beradi.

Amir Temur shaxsining tarixiy merosi bugungi kunda ham o'rganish va qadrlash obyekti bo'lib qolmoqda. Uning hayoti va faoliyati bizga strategik tafakkur, dono siyosat va davlatni boshqarishda adolat tamoyillarining ahamiyatini ko'rsatadi. Amir Temur yaratgan davlat tizimi, madaniy va ilmiy meros, shuningdek, xalqaro diplomatik aloqalar bugungi kun uchun ham tarixiy tajriba va ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi.

Amir Temur nafaqat tarixiy shaxs, balki milliy g'urur va millatning ulug'vor merosining timsoli sifatida xalq xotirasida abadiy yashaydi. U yaratgan siyosiy va davlat boshqaruvi tizimi, madaniy va ilmiy yutuqlari, shuningdek, strategik va harbiy iste'dodi kelajak avlodlar uchun o'rganish, tadqiq qilish va qadrlash obyekti bo'lib qolmoqda. Amir Temur shaxsining o'rganilishi nafaqat tarix fanlari uchun, balki zamonaviy siyosat, strategiya, diplomatiya va madaniy merosni asrab-avaylash sohalarini uchun ham katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shayx Zayniddin Muhammad al-Buxoriy. *Temuriylar tarixi*. – Toshkent: Fan, 1971.
2. Rashiduddin Fazlulloh. *Jami' al-tavarikh*. – Toshkent: Sharq, 1960.
3. Babadjanov, O. *Amir Temur: Hayoti va faoliyati*. – Toshkent: Akademiya, 2005.
4. Sulonov, T. *Temuriylar davri tarixi*. – Toshkent: Sharq, 1998.
5. Khalid, A. *Amir Timur and Central Asia: A Historical Perspective*. – London: Routledge, 2004.